

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет педагогічної освіти
Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

Затверджено

На засіданні кафедри соціальної педагогіки
та соціальної роботи
факультету педагогічної освіти
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 1 від 30 серпня 2023 р.)

Завідувач кафедри

доц. В.С. Корнят

**Силабус з навчальної дисципліни «Медіапсихологія: основи рефлексивного підходу»,
що викладається в межах ОПП Соціальна педагогіка освітньо-кваліфікаційного рівня
бакалавр для студентів спеціальності 231 Соціальна робота**

Назва дисципліни	Медіапсихологія: основи рефлексивного підходу
Адреса викладання дисципліни	м. Львів, вул. Туган-Барановського,7,
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет педагогічної освіти, кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	23 Соціальна робота, 231 Соціальна робота
Викладач (-і)	Ірина Романівна Субашкевич – канд. психол. наук., доцент, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи
Контактна інформація викладача	ел. пошта: iryna.subashkevych@lnu.edu.ua
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Середа 11.00-12.00 год. (Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи, вул. Туган-Барановського, 7) Також, консультації можуть бути в день проведення лекційних/практичних занять (за попередньою домовленістю). Передбачені онлайн консультації в Zoom. Для погодження часу онлайн консультацій слід надіслати запит на електронну пошту викладача
Сторінка курсу	https://pedagogy.lnu.edu.ua/course/mediapsyholohya-osnovy-refleksyvnoho-pidhodu
Інформація про дисципліну	Дисципліна «Медіапсихологія: основи рефлексивного підходу» є дисципліною за вибором з спеціальності 231 Соціальна робота для освітньої програми «Соціальна педагогіка», яка викладається в 8 семестрі в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).

Коротка анотація дисципліни	Курс «Медіапсихологія: основи рефлексивного підходу» призначено для студентів четвертого курсу спеціальності 231 «Соціальна робота». Предметом вивчення навчальної дисципліни є: допомогти слухачам глибоко оволодіти знаннями щодо психології розвитку людини в інформаційну добу людства, психотехнологічного підходу в медіатизованій освіті, інноваційних медіа-технологій комунікації та їх ефективності; навчитися застосовувати медіапсихологічні рефлексивні технології спілкування у процесі безпосередньої професійної діяльності та при виступах в ЗМК.
Мета та цілі дисципліни	Мета курсу: формування системи знань про психологічні особливості інформаційного суспільства, виклики і ризики перехідного періоду, основи рефлексивного підходу до медіаосвіти в інформаційному суспільстві, засвоєння пріоритетних принципів рефлексивного управління в просторі медійних технологій, формування вміння застосовувати здобуті знання у практичній діяльності; формування професійної медіакомпетентності для здійснення ефективного професійно-педагогічного спілкування, вдосконалення індивідуального стилю професійно-педагогічного спілкування з урахуванням новітніх феноменів інформаційного суспільства.
Література для вивчення дисципліни	Базова 1. Медіакультура: соціально-психологічний підхід / За ред. Л. А. Найдюнової, О. Т. Барішпольця. – К.: Міленіум, 2010. – 440 с. 2. Найдюнова Л.А. Медіапсихологія: основи рефлексивного підходу. Підручник / Л.А. Найдюнова; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2015. – 244 с. 3. Найдюнова Л.А. (2022) Медіапсихологія воєнного часу: Електронний підручник. Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології, 344 с. – Режим доступу до ресурсу: http://mediaosvita.org.ua/book/mediapsychology-of-war-time/ 4. Субашкевич І. Р. Формування медіаосвіченості студентської молоді: монографія / І. Р. Субашкевич. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. – 249 с. 5. Субашкевич І. Р. Формування ціннісно-сміслової сфери студентів педагогічних спеціальностей медіапсихологічними технологіями : [практ. посіб.] / Ірина Романівна Субашкевич. – Львів : Растр-7, 2016. – 59 с. Субашкевич І. Р. Вікові особливості інтернет-залежності [Електронний ресурс] / І. Р. Субашкевич, М. І. Гринаш // Габітус. Науковий журнал з соціології та психології. Випуск 22. – 2021. – С.179-184. – Режим доступу до ресурсу: http://habitus.od.ua/journals/2021/22-2021/32.pdf.

	Допоміжна 6. Найдьонов М. І. Формування системи рефлексивного управління в організаціях. – К.: Міленіум, 2008. 7. Найдьонова Л. А. Кібер-булінг підлітків (віртуальний терор) як новітній феномен інформаційної доби: теоретико-методичні засади подолання і профілактики / Л. А. Найдьонова // Практична психологія та соціальна робота. – 2010. – №8. – С. 10–18. 8. Субашкевич І. Р. Вплив ЗМІ на уявлення студентської молоді про сім'ю та шлюб [Електронний ресурс] / І. Р. Субашкевич, І. М. Юрченко // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки». – 2019. №2. – С. 151–156. – – Режим доступу до ресурсу: http://www.pj.kherson.ua/file/2019/psychology_02/21.pdf 9. Iryna Subashkevych, Vira Korniat. Using media-psychological technologies to form tolerant attitude towards children with disabilities in pedagogical specialists in the process of their professional training in Ukraine // SPECIALUSIS UGDYMAS/ SPECIAL EDUCATION, ISSN 1392-5369 (Print), ISSN 2424-3299 (Online), No 1 (41), 2020, DOI: 10.21277/se.v1i41.521. – Режим доступу до ресурсу: http://www.socialwelfare.eu/index.php/SE/article/view/521 10. Subashkevych Iryna, Korniat Vira, Loboda Viktoriya. Using youtube video resources to form a tolerant attitude towards children with special educational needs / Subashkevych Iryna, Vira Korniat, Viktoriya Loboda // Неперервна професійна освіта: теорія і практика : збірник наукових праць. – Київ «Едельвейс», — 2020. — №3. –С.78 — 86. DOI: https://doi.org/10.28925/1609-8595.2020.3.9. Інтернет-ресурси 11. https://pidru4niki.com/1315091037299/psihologiya/psihologiya_simyi 12. https://stud.com.ua/37655/psihologiya/diagnostika_diadne_vidnosin
Обсяг курсу	<u>Денна форма навчання:</u> 60 годин аудиторних занять. З них 20 годин - лекцій, 40 годин - практичних занять та 30 годин самостійної роботи <u>Заочна форма навчання:</u> 20 годин аудиторних занять. З них 8 годин лекцій, 12 годин практичних занять та 70 годин самостійної роботи

Очікувані результати навчання	<i>Інтегральна компетентність:</i> Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов. <i>Загальні компетентності (ЗК):</i> ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК12. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК13. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети ЗК14. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків. ЗК15. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. <i>Фахові компетентності спеціальності (ФК):</i> ФК9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів. ФК10. Здатність розробляти шляхи подолання соціальних проблем і знаходити ефективні методи їх вирішення. ФК22. Здатність налагоджувати співпрацю закладів освіти, сім'ї і суспільства у вихованні особистості, сприяти її адаптації до умов соціального середовища. <i>Програмні результати навчання (ПРН):</i> ПРН8. Критично аналізувати й оцінювати чинну соціальну політику країни, соціально-політичні процеси на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях. ПРН10. Аналізувати соціально-психологічні процеси в малих та великих групах. ПРН15. Приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки. ПРН21. Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.
Ключові слова	Медіапсихологія, медіасприйняття, медіасоціалізація, критичне мислення, медіаімунітет, кібербулінг, особистість.

Формат курсу	Очний / заочний
теми	ДОДАТОК (схема курсу)
Підсумковий контроль, форма	залік
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з дисциплін «Психологія загальна, вікова та соціальна», «Психологія особистості», «Основи медіаграмотності»
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Методи навчання • пояснювально-ілюстративний; • репродуктивний; • проблемний; • частково-пошуковий (евристичний); • дослідницький; • наочні; • словесні; • практичні; • інтерактивні методи: метод проектів.
Необхідне обладнання	Мультимедійний проектор, комп'ютер, фліпчарт, маркери.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	За семестр можна отримати 100 балів. З них: Семінарські заняття: (12 балів) – 2 по 6 балів. Практичні заняття (88 балів) – 8 по 11 балів.

Питання для контролю

1. Поняття медіапсихології.
2. Категорії медіапсихології
3. Класифікація засобів масової інформації.
4. Історія емпіричних досліджень засобів масової інформації.
5. Теорії і моделі масової комунікації.
6. Соціально-психологічна функція засобів масової інформації в сучасному суспільстві.
7. Роль ЗМІ в соціальному конструюванні реальності.
8. Основні методи дослідження, які використовує медіа психологія (спостереження, експеримент, опитування, специфічні методи, контент-аналіз).
9. Оцінка та перспективи розвитку даної практичної галузі психології.
10. Медіа як особливий тип організаційної культури.
11. Феноменологія, теорії та підходи до дослідження засобів масової інформації.
12. Теоретична і практична важливість дослідження засобів масової інформації для розвитку медіа-психологія.
13. Перспективні напрямки вивчення ЗМІ в медіапсихології.
14. Психологічні впливи мас-медіа на психіку людини: моделювання і культивування, фреймінг і праймінг.
15. Поняття інформаційної війни і інформаційні віруси (меми). Маніпулятизація медіапростору. Психологічні критерії маніпуляції.
16. Соціалізація дитини в умовах агресивного медіа-середовища (медіа-насильство, сексуалізація, агресивний шум).
17. Вікові норми взаємодії дитини з інформаційним простором
18. Проблема медіа-насильства.
19. Класифікація медіа-насильства на основі вікової психології.
20. Результати психологічних досліджень впливу сцен насильства на формування агресивної поведінки. Механізми довготривалих та короткочасних впливів.
21. Цькування як форма агресивності. Кіберцькування (кібербулінг).
22. Поняття розважальних медіа, бюджет вільного часу та проблеми молодіжного середовища. Медіа-залежності різних типів.
23. Медіа-портрети реальності: роль телебачення в розвитку ожиріння, булімії та анорексії. Кібер-залежність. Ігроманії. Компульсивні розлади.
24. Медіа-впливи: ілюзії розвитку вербального інтелекту (проблеми формування емоційного, соціального, практичного інтелекту).
25. Медіапсихологічні технології формування ціннісних орієнтацій особистості.

	26. Медіапсихологічні технології розвитку толерантного ставлення до людей з особливими потребами 27. Види ефектів масової комунікації. Типологія ефектів масової комунікації за Б.Грушиним. 28. Моделі ефектів. Моделі ефектівмасової комунікації за Мак-Квейлом. Колективні реакції на вплив медіа. Види впливу інформаційного повідомлення на групи реципієнтів за Мак-Квейлом. 29. Психологія кіно мови. 30. Емоційні мотиви рекламного впливу на особистість реципієнта.
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

ДОДАТОК
Схема курсу

Тиж.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)* *лекція, самостійна, дискусія, групова робота)	Література.*** Ресурси в Інтернеті	Завдання, год	Термін виконання
1	Тема 1. Поняття медіапсихології. Категорії медіапсихології Основні категорії та поняття, що розкривають психологічну сутність «людини медійної», особливості психічних масовидних явищ, закономірності розвитку психічних властивостей людини під впливом масової комунікації. Завдання дисципліни: розуміння механізмів мас-медійного впливу на психіку людини, а також психологічних закономірностей медіавиробництва; орієнтування у психічних масовидних феноменах; усвідомлення та розуміння механізмів утворення та нейтралізації патогенних текстів у медіасередовищі, моральної паніки, яка інспірується медіа; набуття навичок та формування вмінь застосування набутих знань з медіапсихології для ефективного вирішення проблем медіавпливу.	Лекція, 2 год.	1, 3, 4	Опрацювати матеріали лекції	1 тиждень
1	Тема 2. Історія становлення і розвитку масмедіа. Масмедіа як психологічний феномен	Семінар, 4 год.	1, 3, 4 Інтернет ресурси	Розкрити питання (3 год): 1. Класифікація засобів масової інформації. 2. Історія емпіричних досліджень засобів масової інформації. 3. Теорії і моделі масової комунікації.	1 тиждень

				4. Соціально-психологічна функція засобів масової інформації в сучасному суспільстві. 5. Роль ЗМІ в соціальному конструюванні реальності.	
2	Тема 3. Методи медіапсихології Основні методи дослідження, які використовує медіа психологія (спостереження, експеримент, опитування, специфічні методи, контент-аналіз). Оцінка та перспективи розвитку даної практичної галузі психології.	Лекція, 2 год.	1, 3, 5	Опрацювати матеріали лекції	2 тиждень
2	Тема 4. Психологічні дослідження медіа культури: проблеми і перспективи	Семінар, 4 год.	1, 3, 5 Інтернет ресурси	Розкрити питання (3 год): 1. Медіа як особливий тип організаційної культури. 2. Феноменологія, теорії та підходи до дослідження засобів масової інформації. 3. Теоретична і практична важливість дослідження засобів масової інформації для розвитку медіа-психології. 4. Перспективні напрямки вивчення ЗМІ в медіапсихології.	2 тиждень
3	Тема 5. Психологічні механізми впливу медіа на психіку Психологічні впливи мас-медіа на психіку людини: моделювання і культивування, фреймінг і праймінг. Поняття інформаційної війни і інформаційні віруси (меми). Маніпулятизація медіапростору. Психологічні критерії маніпуляції. Соціалізація	Лекція, 2 год.	1-10 Інтернет ресурси	Опрацювати матеріали лекції	3 тиждень

	дитини в умовах агресивного медіа-середовища (медіа-насильство, сексуалізація, агресивний шум).				
3	Тема 6. Вікові норми взаємодії дитини з інформаційним простором	Практичне заняття, 4 год.	1, 2, 7	Розробити рекомендації що до вікової взаємодії дитини з медіа в родинному контексті для (3 год): 1. Ризики для дітей до 6-7 років. 2. Ризики для дітей до 9-10 років. 3. Ризики для дітей до 12 років. 4. Ризики для дітей до 16 років.	3 тиждень
4	Тема 7. Медіа-насильство та агресивність. Кібербулінг Проблема медіа-насильства. Класифікація медіа-насильства на основі вікової психології. Результати психологічних досліджень впливу сцен насильства на формування агресивної поведінки. Механізми довготривалих та короткочасних впливів. Цькування як форма агресивності. Кіберцькування (кібербулінг).	Лекція, 2 год.	2, 8 Інтернет ресурси	Опрацювати матеріали лекції	4 тиждень
4	Тема 8. Типологія медіа-залежностей та основні методи їх подолання	Практичне заняття, 4 год.	3, 6	Поняття розважальних медіа, бюджет вільного часу та проблеми молодіжного середовища. Медіа-залежності різних типів. Психологія волі і ставлення до тіла, їжі, алкоголю, паління, сексу, до власного майбутнього. Медіа-портрети реальності: роль телебачення в розвитку ожиріння, булімії та анорексії.	4 тиждень

				Кібер-залежність. Ігроманія. Компульсивні розлади. Медіа-впливи: ілюзії розвитку вербального інтелекту (проблеми формування емоційного, соціального, практичного інтелекту). (3 год)	
5	Тема 9. Медіапсихологічні технології формування ціннісних орієнтацій особистості Теоретичні положення та практичні рекомендації з проблеми формування ціннісно-сислової сфери студентів педагогічних спеціальностей засобами медіапсихологічних технологій. Місце медіапсихологічних технологій як чинника формування цінностей молодого покоління.	Лекція, 2 год.	3, 6 Інтернет ресурси	Опрацювати матеріали лекції	5 тиждень
5	Тема 9. Медіапсихологічні технології формування ціннісних орієнтацій особистості	Практичне заняття, 4 год.	1-4	Розробити авторську медіа технологію для розвитку професійно важливих цінностей для майбутніх соціальних педагогів/працівників. (3 год)	5 тиждень
6	Тема 10. Медіапсихологічні технології розвитку толерантного ставлення до людей з особливими потребами Використання різних засобів інформації, писемних, друкованих, електронних, телевізійних, цифрових для впливу на особистість з метою усвідомленої зміни ставлення до людей з інвалідністю. А саме: усвідомлення їхніх проблем, які виникають в процесі їх соціалізації. А також впливу медіа на вироблення толерантного ставлення до людей з інвалідністю; аналіз телеконтенту, як потужного інструменту формування думки оточуючих про	Лекція, 2 год.	1-4 Інтернет ресурси	Опрацювати матеріали лекції	6 тиждень

	дітей з інвалідністю.				
6	Тема 10. Медіапсихологічні технології розвитку толерантного ставлення до людей з особливими потребами	Практичне заняття, 4 год.	1-4, 8	Розробити заняття з використанням медіатехнологій для формування толерантного ставлення до людей з особливими потребами. (3 год)	6 тиждень
7	Тема 11. Психологічні ефекти масмедіа Види ефектів масової комунікації. Типологія ефектів масової комунікації за Б.Грушиним.	Лекція, 2 год.	1-4	Опрацювати матеріали лекції	7 тиждень
7	Тема 11. Психологічні ефекти масмедіа	Практичне заняття, 4 год.	1-10	Моделі ефектів. Моделі ефектів масової комунікації за Мак-Квейлом. Колективні реакції на вплив медіа. Види впливу інформаційного повідомлення на групи реципієнтів за Мак-Квейлом. Сфери досліджень ефектів медіа. Формування стереотипів під впливом ефектів медіа. (3 год)	7 тиждень
8	Тема 12. Психологія кіномови Сформувати уявлення в студентів про граматику кіномови та знання про основні елементи кіномови (кадр, світло, фокус, композиція кадру, мізансцена, план, погляд камери, візуальні коди). Проаналізувати психологічні кіноефекти. Навчити виокремлювати елементи аудіовізуальної структури фільму. Розвинути вміння аналізувати кінотексти	Лекція, 2 год.	1-4, 8	Опрацювати матеріали лекції	8 тиждень
8	Тема 13. Психологічний аналіз кінофільмів: рефлексивний підхід	Практичне заняття, 4 год.	1-10 Інтернет ресурси	Забезпечити формування таких умінь і навичок, як вміння виокремлювати елементи аудіовізуальної структури	8 тиждень

				фільму, визначати основні елементи кіномови; показати важливість розуміння елементів кіно мови для активного сприйняття медіатекстів; формувати алгоритм реалізації вмінь аналізувати медіатексти для їх критичного сприйняття. (3 год)	
9	Тема 17: Імідж педагога в соціальних мережах Правила поведінки в соціальних мережах представників педагогічних професій.	Лекція, 2 год. Практичне заняття, 4 год	Інтернет-ресурси	Навести приклади коректної та не коректної поведінки в соціальних мережах педагогічних працівників. Зробити підбірку медіаконтенту, який сприяє формуванню позитивного іміджу педагога. (3 год)	9 тиждень
10	Тема 10. Освітні медіапсихологічні технології Функції Освітніх медіапсихологічних технологій. Особливості проведення квест медіаклубу.	Лекція, 2 год. Практичне заняття, 4 год	Інтернет-ресурси	Розробити медіаквест на будь-яку тематику для дітей та молоді. (3 год)	10 тиждень